

**RUGĀJU PAGASTA TERITORIJAS
PLĀNOJUMS**

VIDES PĀRSKATS

SATURS

Jēdzieni	3
Galvenie pamatprincipi un metodes	3
1. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti	4
Vides pārskata sagatavošanas procedūra	4
2. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	4
2.1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi	4
2.2. Starptautiskie un nacionālie aizsardzības mērķi	5
2.3. Īss teritorijas plānojuma stura izklāsts	6
2.4. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	6
3. Esošā vides stāvokļa apraksts	6
3.1. Rugāju pagasta vispārējs apskats	6
3.2. Esošā vides stāvokļa apraksts	7
3.2.1. Gaiss	7
3.2.2. Ūdensapgāde	8
3.2.3. Kanalizācija	8
3.2.4. Atkritumi	9
3.2.5. Derīgie izrakteņi	10
3.2.6. Grunts un gruntsūdeņu kvalitāte	10
3.2.7. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	10
3.2.8. Rekreācijas vide	12
3.2.9. Pārējās teritorijas	12
3.2.10. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	12
3.2. Vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt.	13
3.3. Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums	14
3.4. Risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi	17
4. Plānošanas dokumenta iespējamās alternatīvas	20
4.1. Alternatīvu izvēles pamatojums	20
4.2. Iespējamie kompensēšanas pasākumi	21
4.3. Iespējamā pārrobežu ietekme	21
4.4. Monitoringa pasākumi	22
5. Kopsavilkums	23

Jēdzieni

Vides pārskats – atsevišķa sadaļa stratēģijā, plānā, programmā, koncepcijā vai cita veida plānošanas dokumentā (turpmāk - plānošanas dokumenti), uz kuru attiecas šā likuma nosacījumi, vai atsevišķs dokuments, kas nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu¹

Ietekme uz vidi - paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošanas izraisītas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē, kuras ietekmē vai var ietekmēt cilvēku, viņa veselību un drošību, kā arī bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu, materiālās vērtības, kultūras un dabas mantojumu un visu minēto jomu mijiedarbību.

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk arī - stratēģiskais novērtējums) - ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam, kura īstenošana var būtiski ietekmēt vidi, arī vides pārskata sagatavošana, apspriešana, sabiedrības iesaistīšana vides pārskata apspriešanā un konsultāciju veikšana, vides pārskata un tā apspriešanas rezultātu ņemšana vērā plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantošana lēmumu pieņemšanai, kā arī informācijas sniegšana par pieņemto lēmumu šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Paredzētā darbība - aprīkojuma un tehnoloģijas ieviešana, papildināšana vai maiņa, būvniecība, dabas resursu ieguve vai izmantošana, kā arī citas darbības, kuru veikšana vai galarezultāts var būtiski ietekmēt vidi.

Galvenie pamatprincipi un metodes

Veicot Rugāju pagasta teritorijas plānojuma stratēģisko novērtējumu, tika lietoti sekojoši:

I

pamatprincipi:

1)stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra t.i. vides pārskata gatavošana tika uzsākta teritorijas plānojuma 1. redakcijas (pēc Vides pārraudzības valsts biroja pieņemtā lēmuma „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”) izstrādes stadijā;
2)stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums tika gatavots paralēli Rugāju pagasta teritorijas plānojuma 1. redakcijas izstrādei, lai novērtētu teritorijas plānojumā paredzamo pasākumu un aktivitāšu ieviešanas seku ietekmi uz vidi un nodrošinātu novērtējuma rezultātu pēc iespējas agrāku pielietošanu teritorijas plāna izstrādē.

II

metodes:

1) informācijas analīze – tika analizēta plānojumā ietvertā informācija attiecībā uz tās pilnīgumu un nozīmīgumu;
2)diskusijas – tika organizētas darba tikšanās ar vietējiem ekspertiem, lai izvērtētu attiecīgās teritorijas plānojuma daļas un izstrādātu ieteikumus plānojuma uzlabošanai;
3)intervijas - tikšanās ar amatpersonām iestādēs, kas bija iesaistītas plānojuma izstrādē, lai iegūtās ekspertu zināšanas izmantotu dokumenta sagatavošanai;

¹ Saskaņā ar LR 30.10.1998 likumu “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”

4) salīdzinošā analīze - šajā analīzē tika izmantota iepriekšējā pieredze, kas iegūta iepriekšējās līdzīgās sākotnējās novērtēšanās.

1. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti

Vides pārskata sagatavošanas procedūra

Vides pārskats sagatavots saskaņā ar 23.03.2004. noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” un Vides pārraudzības valsts biroja 23.05.2005. lēmumu Nr.104-p „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējums procedūras piemērošanu”.

Vides pārskatu sagatavoja Rugāju pagasta pašvaldība sadarbībā ar konsultāciju uzņēmumu „Grupa93”.

Vides pārskats sagatavots balstoties uz Rugāju pagasta teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā apkopoto informāciju un plānojuma 1. redakcijā piedāvātajiem plānotās (atļautās) izmantošanas risinājumiem. Pirms vides pārskata izstrādāšanas izstrādātājs konsultējies ar Vides pārraudzības valsts biroju, Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālo vides pārvaldi, Dabas aizsardzības pārvaldi. Ņemti vērā nosacījumi, ko sniegušas sekojošas institūcijas: Valsts zemes dienesta Latgales reģionālā nodaļa, a/s „Latvijas valsts ceļi”, a/s “Latvenergo” Ziemeļaustrumu ETR, SIA ”Lattelekom”, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālā vides pārvalde, Sabiedrības veselības aģentūra, Lauku atbalsta dienesta Ziemeļlatgales reģionālā nodaļa. Izstrādājot teritorijas plānojumu izmantota informācija, ko sniegusi Rugāju pagasta pašvaldība, Balvu rajona padome, SIA „Latvijas propāna gāze”, VAS “Latvijas valsts meži”, Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra u.c

Vides pārskata sabiedriskā apspriešana organizēta kopā ar teritorijas plānojuma pirmo redakciju. Pēc sabiedriskās apspriešanas beigām vides pārskats tiks papildināts.

2. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

2.1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi

Izstrādājot Rugāju pagasta teritorijas plānojumu tika ņemts vērā, ka teritoriālā plānošana ir uzskatāma par līdzekli, ar kura palīdzību iespējams regulēt sabiedrības mijiedarbību ar vidi, izvirzīt nosacījumus un prasības atsevišķu vides aizsardzības problēmu risināšanai, tātad ar teritoriālo plānošanu paredzēts veikt preventīvās aizsardzības funkcijas.

Plānošanas dokumenta - Rugāju pagasta teritorijas plānojuma galvenais uzdevums ir noteikt vispiemērotāko Rugāju pagasta teritorijas izmantošanu un labākos veidus, kas veicinātu saimnieciskās darbības attīstību pagasta teritorijā, ievērojot normatīvajos aktos noteiktās prasības un pašvaldības, vietējo iedzīvotāju, zemes īpašnieku un lietotāju intereses, lai sasniegtu sekojošus mērķus:

- 1) nodrošinātu visa pagasta plānveidīgu un sabalansētu attīstību saskaņā ar katrai teritorijai noteikto izmantošanas mērķi,
- 2) paaugstinātu teritorijas pievilcību vietējo iedzīvotāju, esošo un potenciālo

uzņēmēju acīs,
2)veicinātu Rugāju pagasta atpazīstamību plašākā mērogā,
3)veidotu pievilcīgu uzņēmējdarbības un investīciju vidi,
4)plānotu vides aizsardzībai būtisku teritoriju izmantošanu,
5)ar plānojuma palīdzību risinātu Rugāju pagastam nozīmīgas vides problēmas:

- tīrs gaiss;
- kvalitatīvs dzeramais ūdens;
- tīri virszemes ūdeņi;
- īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekošana un aizsardzība;
- nepiesārņota grunts un gruntsūdeņi;
- kvalitatīva rekreācijas vide.

2.2. Starptautiskie un nacionālie aizsardzības mērķi

Vides aizsardzības jomā pastāv valstu starptautiskie mērķi, kuri parādās noslēgtajās starpvalstu konvencijās un Eiropas Savienības noteiktajās direktīvās: Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību – Bernes konvencija (1979), Konvencija par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi – Ramsāres konvencija (1971), Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību – UNESCO konvencija. (1972), Konvencija par bioloģisko daudzveidību – Riodežaneiro konvencija, Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību – Bonnas konvencija, Padomes Direktīva 92/43/EEK (Natura 2000) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (Biotopu direktīva).

Natura 2000 ir Eiropas Savienības (ES) īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls, kas tiek veidots visās ES dalībvalstīs. Šāda tīkla izveidi nosaka ES Biotopu direktīva. Natura 2000 teritoriju tīklu veido teritorijas, kas ir nozīmīgas ES Biotopu direktīvas I pielikumā norādīto dabisko biotopu aizsardzībai un II pielikumā minēto sugu dzīvotņu aizsardzībai. Šajā tīklā tiek iekļautas arī īpaši aizsargājamās teritorijas putniem, kas ir atbilstošākās Putnu direktīvas 79/409/EEK I pielikumā uzskaitīto putnu sugu aizsardzības nodrošināšanai. Natura 2000 tīklam pievienojas katra ES dalībvalsts ar savu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmu.

„Nacionālās vides politikas plāns 2004. – 2008. gadam” nosaka būtiskākās problēmas un politikas mērķus nacionālā līmenī, kuri ir aktuāli arī Rugāju pagastam. Kā svarīgākie Rugāju pagastā minami vides aizsardzības mērķi, kas saistīti ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un veicināšanu, kā arī mērķi, kas saistīti ar ūdens un gaisa kvalitāti.

Rugāju pagasta teritorijas plānojuma vides aizsardzības mērķis ir veicināt bioloģisko daudzveidību (dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu labvēlīgu aizsardzības statusu), saglabājot vai atjaunojot noteiktiem biotopiem un sugām „Labvēlīgu aizsardzības statusu” (saskaņā ar biotopu direktīvas 92/43/EEK 6.panta nosacījumiem) Natura 2000 teritoriju kontekstā, ņemot vērā ekonomiskās, sociālās, kultūras un reģionālās prasības, kā līdzekli ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai t.i. bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu dabas aizsardzības plānu izstrādē, lauksaimniecības attīstību, ainavu saglabāšanas un kopšanas iespējas.

Lai īstenotu biotopu un sugu labvēlīgu aizsardzību, jāņem vērā visas vides ietekmes (gaiss, ūdens, augsne, teritorija), kas ietekmē teritorijā esošos biotopus un sugas.

Aizsardzības pasākumi ir jāīsteno ne tikai teritorijās, kurās atrodas biotopi un

Rugāju pagasta vides pārskats

sugas, kuru dēļ noteikta Natura 2000 teritorija, bet gadījumos, ja īpaši aizsargājamās teritorijas esošās sugas un biotopus ietekmē kādi ārējie notikumi. Aizsardzības pasākumi jārealizē arī ārpus īpaši aizsargājamām teritorijām.

Nepieciešamos aizsardzības pasākumus var īstenot, tos iekļaujot izstrādājamajos īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos un individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos.

Plānojot Rugāju pagasta teritoriju izmantošanu, šie aizsardzības pasākumi tiek apzināti un tiks izmantoti arī augstāk minēto dokumentu izstrādē.

2.3. Īss teritorijas plānojuma satura izklāsts

Rugāju pagasta teritorijas plānojums sastāv no sekojošām daļām:

- „Paskaidrojuma raksts”
- „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”;
- „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi”
- „Grafiskā daļa”

1.daļā - Paskaidrojuma rakstā ietverts sociāli ekonomisks raksturojums, to ietekmējošie faktori, attīstības tendences, teritorijas telpiskās struktūras, zemju izmantošanas infrastruktūras nodrošinājuma raksturojums u.c. informācija. Paskaidrojuma raksta sagatavošanā izmantoti pašvaldības rīcībā esošie, valsts statistikas dati. Tas tapis sadarbībā ar valsts iestādēm un uzņēmumiem (VAS “Latvijas valsts ceļi”, VAS “Latvijas valsts meži”, Centrālā statistikas pārvalde, Rēzeknes reģionālā vides pārvalde u.c.). Paskaidrojuma rakstā pamatoti teritorijas turpmākās izmantošanas risinājumi, kas noteikti atbilstoši Rugāju pagasta attīstības vīzijai, tiesisko aktu, augstākstāvošo plānošanas dokumentu, valsts institūciju nosacījumiem un sadarbojoties ar blakus esošo teritoriju pašvaldībām. Paskaidrojuma raksta pielikumi ir grafiskā daļa - teritorijas pašreizējās izmantošanas karte mērogā 1 : 10 000.

Saistošā daļa – Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi – satur nosacījumus un aprobežojumus Rugāju pagasta teritorijas turpmākajai izmantošanai. Saistošās daļas pielikums ir Rugāju pagasta teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas karte mērogā 1 : 10 000 un Rugāju ciema teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas karte mērogā 1 : 5 000.

2.4.Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

Teritorijas plānojums izstrādāts ņemot vērā:

- Rugāju pagasta attīstības programmu;
- Latgales reģiona telpisko struktūrplānu
- Dabas lieguma „Pededzes lejtece” dabas aizsardzības plāns. Latvijas dabas fonds, 2002.
- MK noteikumi Nr. 240 „Dabas lieguma „Pededzes lejtece” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”

3. Esošā vides stāvokļa apraksts

3.1.Rugāju pagasta vispārējs apskats

Rugāju pagasts atrodas Latvijas ziemeļaustrumos, Austrumlatvijas zemienē. Teritorijas platība 318 km² (31763 ha) - lielākais pagasts Balvu rajonā, t.sk. viens no lielākajiem pagastiem pēc teritorijas platības Latvijā.

2004.gada nogalē dzīvoja 1849 pastāvīgie iedzīvotāji. Rugāji atrodas Balvu rajona vidusdaļā.

Pagasta lielāko teritorijas daļu klāj meži (71%), lauksaimniecībā

Rugāju pagasta vides pārskats

izmantojamā zeme sastāda 25% (9178,4 ha), purvi 1338,1ha. Apbūvēto teritoriju īpatsvars ir neliels.

Rugāju pagasta teritorijā ir vēsturiski pastāvējušas un šobrīd ar pašvaldība lēmumu apdzīvoto vietu (ciemu) nosaukumi ir apstiprināti 65 apdzīvotām vietām.

Pēc iedzīvotāju skaita lielākās no tām ir administratīvais centrs Rugāji (dzīvo 612 iedzīv.), citi lielākie ciemi Tikaiņi (176), Stradi (52), Medņi (62), Pokrata (41). Blīvi apdzīvotas vietas kritērijiem kā atbilstoši atzīmējami Rugāji.

Gar pagasta rietumu robežu tek Pededze.

Balvu rajona telpiskajā struktūrā Rugāju pagasts ieņem salīdzinoši izdevīgu stāvokli, ko nosaka novietojums attiecībā pret Balvu un Rēzeknes pilsētām. Pagasta teritoriju Z – D virzienā šķērso šīs pilsētas savienošs valsts 1.šķiras autoceļš ar asfalta segumu.

Ceļu tīkls Rugāju pagasta teritorijā vērtējams kā attīstīts un ir vienmērīgi izvietots.

Rugāju pagasta teritoriju šķērso trīs valsts 1.šķiras autoceļi: Rēzekne Gulbene (P36), Balvi – Kapūne (P47), Kārsava- Tilža- Dubļukalns (P-48).

Pašvaldības ceļu kopgarums sastāda 141.686 km. Ar asfaltu segumu klāto ceļu īpatsvars ir neliels

Rugāju pagastā klimats ir mēreni kontinentāls.

Pagastā dominē velēnu gleja un velēnu glejotās augsnes, kas ir piemērotas zālāju un graudaugu audzēšanai. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju augšņu relatīvi zemā un vidējā kvalitāte bez intensīvas mēslošanas un kaļķošanas līdzekļu izmantošanas nedod iespējas iegūt augstas ražas.

Rugāju pagasta teritorijā ir liels pārmitro un nosusināto mežu īpatsvars.

Rugāju pagastā atrodas trīs Natura 2000 nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas:

- Dabas liegums “Pokratas ezers”
- Dabas liegums “Pededzes lejtece” (lieguma R daļa)
- Dabas liegums „Lagažas – Šnitku purvs” (lieguma Z daļa).

3.2. Esošā vides stāvokļa apraksts

3.2.1. Gaiss

Piesārņojošās vielas atmosfērā Rugāju pagastā nokļūst no divu tipu izmetes avotiem – mobilajiem avotiem, resp., visu veidu transporta, un stacionārajiem – uzņēmumos izmantotajām tehnoloģijām.

Atmosfēras gaisa piesārņojums Rugāju pagastā nav būtisks, jo pagasta teritorijā nav lielu ražošanas uzņēmumu. Pagasta teritorijā nav centralizētas siltumapgādes sistēmas. Dažādu ēku siltumapgādei, kā arī individuālo māju apkures vajadzībām tiek izmantots cietais kurināmais, galvenokārt koksne.

Kā vides situāciju ietekmējošo avotu skaitā būtu atzīmējams valsts

1. šķiras autoceļš, taču transporta plūsma nav tik intensīva (mazāk par 1000 automašīnām diennaktī), lai šobrīd radītu nopietnus vides kvalitātes pazemināšanas draudus.

3.2.2. Ūdensapgāde

Rugāju pagastā sadzīves un ražošanas vajadzībām izmanto pazemes un virszemes ūdeņus. Pazemes ūdeņu uzskaitē notiek izmantojot ūdens ieguves instrumentālo uzskaiti – ūdens skaitītājus.

Pašvaldības pārziņā atrodas centralizētai ūdensapgādei izmantotās 4 artēziskās akas (Rugāju ciematā (2 akas), Strados un Tikaiņos). Ūdensapgādei tiek izmantots augšdevona Daugavas (Da dg) ūdens horizonta ūdeņi. Saskaņā ar Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes rīcībā esošo informāciju, uzņēmumu vajadzībām ūdeņi no artēziskā akām izmanto z/s „Viļumene”, z/s „Strautiņi”, PKS „Linda”, A. Burķītis (Aleksandropolē), ka arī no artēziskās akas ar dzeramo ūdeņi tiek apgādātās līvānu māju grupa Rugāju ciema Z daļā. Citas, pamatā padomju laikā izbūvētas artēziskās akas atrodas privātā apsaimniekošanā. Pēc VZD apkopotās informācijas vienkāršotās topogrāfiskās kartes sagatavošanas ietvaros, pagasta teritorijā fiksēti 15 artēziskie urbumi.

Dzeramajā ūdenī, ko iegūst no dziļurbumiem ir raksturīga augstāka mineralizācija un cietība – visos horizontos attiecīgi vidēji tā ir ap 0,3 g/l un 6 mmol/l. Artēzisko saldūdeņu kvalitāte var neatbilst dzeramā ūdens prasībām tikai pēc dzelzs satura (norma 0,2 mg/l).

Rugāju ciematā pastāv divas pašvaldības pārziņā esošas centralizētas ūdensapgādes sistēmas:

- 1) Rugāju centra sistēma- pieslēgti 700 iedzīvotāji;
- 2) Rugāju vidusskolas sistēma- pieslēgti 40 iedzīvotāji un vidusskola (300 skolnieki un 50 skolotāji);

Tikaiņu ciematā pastāv tikai viena ūdensapgādes sistēma, pie kuras pieslēgti 70 iedzīvotāji, Stradu ciematā - viena ūdensapgādes sistēma, pie kuras pieslēgti 40 iedzīvotāji.

3.2.3. Kanalizācija

Galvenie piesārņojošo vielu emisiju ūdenī avoti ir komunālo notekūdeņu novadīšanas sistēmas apdzīvotajās vietās. Galvenās piesārņojošās vielas, kas tiek novadītas vidē, ir – suspendētās vielas, kopējais slāpeklis, kopējais fosfors, naftas produkti, bioloģiskais un ķīmiskais skābekļa patēriņš.

Izvērtējot lokālās individuālās kanalizācijas sistēmas, kā viena no problēmām ir minama, ka notekūdeņus no viensētām un privātajām māsaimniecībām ne vienmēr novada izolētās izvedamajās bedrēs, tie tiek arī iesūcināti gruntī bez attīrīšanas, pasliktinot dzeramā ūdens kvalitāti grodu akās, vai arī tie nonāk grāvjos un sekojoši ieplūst ūdenstilpēs un ūdenstecēs.

Rugāju pagastā centralizētos ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus nodrošina pagasta padomes dzīvokļu komunālā saimniecība. Atsevišķs uzņēmums nav izveidots tā nerentabilitātes dēļ.

Rugāju ciematā pastāv divas kanalizācijas sistēmas;

- 1) Rugāju centra kanalizācijas sistēma- pieslēgti 280 iedzīvotāji
- 2) Rugāju vidusskolas kanalizācijas sistēmai pieslēgta tikai vidusskola.

Rugāju pagasta vides pārskats

Apmēram 400 iedzīvotāji notekūdeņus novada vai nu septiskajās tvertnēs, vai izsmeļamajās bedrēs.

Tikaiņu ciematā pastāv tikai viena kanalizācijas sistēma, pie kuras pieslēgti 40 iedzīvotāji,

Stradu ciematā arī viena kanalizācijas sistēma, pie kuras pieslēgti aptuveni 30 iedzīvotāji.

Rugāju ciema NAI notekūdeņiem tiek veikta tikai mehāniskā attīrīšana un notekūdeņi bez bioloģiskās attīrīšanas nonāk Vārnienes upē. Tāda pati situācija ir arī Tikaiņu un Stradu ciemos.

Rugāju ciematā centralizētai notekūdeņu attīrīšanai 1981.g. izbūvētas kompleksās bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas BIO-200 ar biodiķiem un ar projekta jaudu 200 m³/dnn. Rugāju NAI nedarbojas kopš 90-to gadu sākuma. Ciemata notekūdeņi pašteses ceļā nonāk pieņemšanas kamerā. Patreiz notekūdeņu attīrīšanai izmanto tikai bioloģiskos diķus- I pakāpes bioloģiskais diķis ar darba tilpumu 460 m³ un II pakāpes bioloģiskais diķis ar darba tilpumu 460 m³, patreiz tiek izmantoti abi bioloģiskie diķi. Diķu stāvoklis ir neapmierinošs. Bojāts ir cauruļvads, kurš savstarpēji savieno abus biodiķus. Pēc biodiķiem daļēji attīrītie notekūdeņi izplūst Vārnienes upē.

Izvērtējot ūdenssaimniecības sistēmu Rugāju pagastā, var secināt:

Rugāju pagastā 3 ciemos (Rugāju, Tikaiņu, Stradu) ir centralizēta ūdensapgāde (bez attīrīšanas) un centralizēta kanalizācijas sistēma (arī praktiski bez attīrīšanas).

Patreiz Rugāju ciematā nav strādājošas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, līdz ar to netiek veikta arī notekūdeņu dūņu apsaimniekošana.

Tikaiņu ciema kanalizācijas sistēma izveidota 1978.-1981.g., stāvoklis ir neapmierinošs, avārijas notiek apmēram divas reizes gadā. Notekūdeņu attīrīšanas ietaišu nav. Neattīrītie notekūdeņi tiek novadīti uz upi Palaciņu. Stradu ciemā kanalizācijas sistēma izbūvēta 1978.-1981. g., stāvoklis neapmierinošs.

Perspektīvā jāparedz jaunu NAI izbūve ar atbilstošām jaudām patreizējam notekūdeņu daudzumam. Rekonstruēt vecās NAI nav lietderīgi gan no tehniskā, gan finansiālā aprēķina.

3.2.4. Atkritumi

Sadzīves atkritumu apglabāšanai Rugāju pagastā agrāk tika izmantota atkritumu izgāztuve „Ilganči”. 1998.g. tā tika slēgta, taču rekultivācija nav veikta pat līdz šim.

Sadzīves atkritumus savākšana pašvaldības teritorijā tiek organizēta sadarbojoties ar firmu „Nehlsen-Rīga”. Atkritumi nešķirotā veidā, taču regulāri tiek savākti no pašvaldības iestādēm (pagasta padome, skola, pirmsskolas izglītības iestāde u.c. iestādēm), daudzdzīvokļu mājām, privātām māsaimniecībām, kas ir noslēgušas attiecīgos līgumus.

Tāpat kā visā valstī, pārejot uz reģiona izgāztuvēm, arī Rugāju pagastam aktuāla ir problēma ar nelegālām atkritumu deponēšanas vietām un vides piegružošanu.

Bīstamie atkritumi rodas gan ražošanas procesos, gan māsaimniecībā. Raksturīgākie ražošanas bīstamie atkritumi ir no autoservisiem un remontdarbnīcām, nolietoto auto apsaimniekotājiem, autotransporta

uzņēmumiem - izstrādātās eļļas, naftas produktu saturošie ūdeņi, filtru materiāli, autoriepas, akumulatori, absorbenti, šķīdinātāji. Bīstamos atkritumus rada arī celtniecības uzņēmumi ar būvgružiem, kas satur bīstamas vielas (arī kādreiz tik populārās azbestcements jumta seguma loksnes). Gan ražošanā, gan mājāsaimniecībā rodas bīstamie atkritumi - svina akumulatori, luminiscentās lampas, baterijas. Bīstamos atkritumus jāparedz nodot organizācijām, kas ir saņēmušas atļaujas šāda veida atkritumu apsaimniekošanai.

3.2.5. Derīgie izrakteņi

1) Smilts un grants atradnes:

Smilts un grants iegulas Rugāju pagasta teritorijā ir nelielas un nedaudzās izpētītās atradnes izvietotas lokālos reljefa paaugstinājumos - vaļņos. No Rugāju pagasta teritorijā izpētajām atradnēm Valsts ģeoloģijas dienests ir izsniedzis Derīgo izrakteņu atradņu pasēs divām atradnēm: Cūkusalas un Stāmeru .

2) Sapropēja atradnes:

Sapropēja uzkrājumi pagastā ir Upetniekos.

3.2.6. Grunts un gruntsūdeņu kvalitāte

Saskaņā ar MK noteikumos Nr. 483. „Piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība” noteikto joprojām turpinās apzināto piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu precizēšana. Latvijas Vides aģentūras Reģistrā notiek informācijas ievads un pārbaude.

Rugāju pagastā un tā tiešā tuvumā nav lielu piesārņojuma avotu, kas varētu būtiski ietekmēt vides kvalitāti un cilvēku veselību.

Galvenie pazemes ūdeņu piesārņojuma avoti pagastā: Ilganču atkritumu izgāztuve, mehāniskais sektors Tikaiņos, mehāniskās darbnīcas Rugājos, DUS Rugājos, mehāniskais sektors Strazdiņos, pesticīdu noliktava.

3.2.7. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

“Pokratas ezers”: dabas liegums, Natura 2000 teritorija, platība - 53 ha, dibināšanas gads- 1977.

Dabas liegumam nav dabas aizsardzības plāna un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu.

Izveidošanas kritēriji:

Viens no 3 ezeriem Latvijā, kur aug peldošais ezerrieksts *Trapa natans* (relikta suga, Latvijā aug aiz izplatības areāla Z robežas.

Biotopi:

Ezeri ar peldošā ezerrieksta *Trapa natans* audzēm, slapjie meži.

Apdraudošie faktori un ietekmes:

Makšķerēšana no laivas, peldēšanās. Zvejošana ar tīkliem. Braukšana ar laivu vietās, kur sastopams ezerrieksts.

„Pededzes lejtece”: dabas liegums, Natura 2000 teritorija, ietilpst starptautiskas nozīmes mitrājā "Lubānas mitrāju komplekss", teritorija ietilpst arī Gulbenes un Madonas rajonā, platība 4663 ha, dibināšanas gads 1999.

Dabas liegumam ir dabas aizsardzības plāns un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Izveidošanas kritēriji:

Pededzes lejteces rajonā saglabājušies meži uz slapjām minerālaugsnēm un kūdras augsnēm - slapjais vēris, gārša, dumbrajs,

liekņa, niedrājs. Vietām saglabājušies primārie meži - ozolu un ošu gārša. Ozoli mistrojumā ar citiem lapu kokiem (liepu, osi, gobu, melnalksni), kuru vecums vietām ir 100-200 gadu, izceļas ar lielu bioloģisko daudzveidību. Daudz retu bezmugurkaulnieku sugu. Ozolu audžu fragmenti Pededzes palienē, kur tās regulāri applūst. Sastopams Latvijā ļoti rets biotops - parkveida pļavas ar ozoliem.

Putni:

Baltais stārķis *Ciconia ciconia* (L.), Melnais stārķis *Ciconia nigra* (L.), Gaigala *Bucephala clangula* L., Ķīķis, lapseņu klijāns *Pernis apivorus* (L.), Mazais ērglis *Aquila pomarina* G. L. Brehm, Vidējais ērglis *Aquila clanga* Pall., Rubenis, teteris *Tetrao tetrix* L., Mežzirbe *Bonasa bonasia* (L.), Paipala *Coturnix coturnix* (L.), Dzērve *Grus grus* (L.).

Biotopi:

Parkveida pļavas, Melnalkšņu slapjie meži, Jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju palienēs, Sausieņu meži (dabiski, veci sausieņu meži), Ļoti auglīgas palieņu pļavas, Pārmitri platlapju meži, Slapjie meži, Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās.

Apdraudošie faktori un ietekmes:

galvenie apdraudošie faktori ir mežu ciršana un pļavu apsaimniekošanas trūkums. Īpaši svarīgi būtu neļaut aizaugt Latvijā jau tā retajām parkveida pļavām. Neliela agrākās meliorācijas negatīva ietekme. Būtisku ietekmi uz ekosistēmām atstājusi Pededzes regulēšana, izrokot kanālu un upes lejtecē samazinot noteci līdz minimumam. Notikušas būtiskas izmaiņas gan krastu ekosistēmās, gan mainījies hidroloģiskais režīms apkārtnē. Kopš 1985. gada ar slūžām būtiski izmainīts ūdens līmenis Aiviekstē un tas atstāj ietekmi arī uz hidroloģisko režīmu tās pietekās, būtiski samazinot plūdu periodu. Šo izmaiņu novērtēšanai nepieciešami kompleksi pētījumi.

„Lagažas – Šnitku purvs”, dabas liegums, Natura 2000 teritorija, ietilpst starptautiskas nozīmes mitrājā "Lubānas mitrāju komplekss", platība- 3386 ha, dibināšanas gads -1999.

Dabas liegumam nav dabas aizsardzības plāna un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu.

Izveidošanas kritēriji:

Purvs nozīmīgs kā retu un aizsargājamu putnu ligzdošanas vieta. Konstatēti dažāda tipa purvi: augstais, pārejas un zemais purvs. Augstais purvs aizņem lieguma centrālo daļu, kas vietām apaugusi ar priedītēm un sīkiem bērziņiem.

Biotopi:

Sūnu (augstie) purvi, Pārejas purvi, Melnalkšņu slapjie meži, Slapjie meži, Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās

Apdraudošie faktori un ietekmes:

Salīdzinoši dabīgs un maz ietekmēts purvs. Meliorācijas ietekmē cietuši ziemeļu daļas meži, arī purva ziemeļu daļa ir sausāka un apaugusi. Teritorijas A daļā jūtama blakus teritoriju meliorācijas ietekme.

Dabas pieminekļi

Balvi – Rēzekne šosejas malā atrodas laukakmens “Medņu dižakmens”, īpaši aizsargājams dabas pieminekļis (saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 175 (17.04.2001) “*Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem*”).

Mikroliegumi

Saskaņā ar Balvu VM Rugāju mežniecības sniegto informāciju, pagasta teritorijā atrodas astoņi to pārraudzībā esoši mikroliegumi.

Īpaši aizsargājamo meža iecirkņu un biotopu teritorijas izdalītas, lai aizsargātu meža biotopus, estētiski svarīgas ainavas, dzīvniekiem nozīmīgus meža biotopus, vērtīgu koku audzes.

3.2.8. Rekreācijas vide

Pagasta ģeogrāfiskais stāvoklis ir izdevīgs tūrisma attīstībai, ir nepiesārņota daba, ir saglabājušās daudzas Eiropā retas dzīvnieku un putnu sugas, bagāts kultūrvēsturiskais mantojums. Būtiska nozīme rekreācijas vajadzību nodrošināšanai ir virszemes ūdeņiem.

3.2.9. Pārējās teritorijas

Kultūrvēsturiskie pieminekļi

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā Rugāju pagasta teritorijā ir iekļauti 19 objekti, no tiem septiņi arheoloģijas pieminekļi (t.sk. 3 valsts nozīme kultūras pieminekļi) un divpadsmit vietējās nozīmes arhitektūras pieminekļi.

Kapsētas

Pagasta teritorijā atrodas 18 kapsētas, kurās tiek veikti apbedījumi

Riska objekti un teritorijas

Rugāju pagastā kā riska teritorija minama Vārnienes upes paliene, kas pavasaros mēdz applūst.

Uzņēmējdarbība

Salīdzinot ar apkārtējām teritorijām, Rugāju pagastā uzņēmējdarbības aktivitātes vērtējamas kā daudzveidīgas. Līdztekus tradicionālajām lauku nodarbēm (mežsaimniecība, kokapstrāde, lauksaimniecība) veiksmīgi attīstās pakalpojumu sfēras uzņēmumi- veikali, kafejnīca, frizētava, autoserviss, aptieka, veselības veicināšanas pakalpojumi, arī ar tūrisma saistītie pakalpojumi.

Lauksaimniecības ražošanā dominē piena produkcijas ražošana un liellopu gaļas pārstrāde. Ir 6 kokapstrādes uzņēmumi.

3.2.10. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

Teritorijas plānojums ir pašvaldības ilgtspējīgas attīstības pamatdokuments, kurā uzrādīta pašvaldības teritorijas pašreizējā izmantošana, atļautā izmantošana nākotnē, kā arī izmantošanas aprobežojumi ar ilgtermiņa perspektīvu uz 12 gadiem.

Pašvaldības teritorijas plānojums un tajā izvirzītie nosacījumi ir aktuāli saistošie noteikumi iedzīvotāju un uzņēmēju saimnieciskajai darbībai pašvaldības teritorijā. Teritorijas plānojuma izstrāde iedzīvotājiem un uzņēmējiem atvieglo iespējas veikt saimniecisko darbību atbilstoši noteiktajām likumdošanas prasībām, neanalizējot lielu daudzumu normatīvo aktu. Plānojuma neesamība neizbēgami novestu pie likumdošanas pārkāpumiem vides aizsardzībā, aizsargjoslu un

servitūtu izmantošanā, dabas resursu ieguvē un citās valsts un pašvaldības pārraudzībā esošās jomās. Likumdošanas prasību ievērošana prasītu vairāk pūļu un resursu no iedzīvotāju un uzņēmēju puses, it īpaši uzsākot jaunu, vai paplašinot esošo saimniecisko darbību.

Neizstrādājot vai neieviešot Rugāju pagastā teritorijas plānojumu var nākotnē prognozēt zināmu anarhiju pašvaldības teritorijas turpmākajā apbūvē un apsaimniekošanā. Tas savukārt ievērojami apgrūtinātu atbilstošas infrastruktūras izveidi pašvaldības ciemos un apbūves teritorijā. Būtu apgrūtināta ceļu, elektroapgādes, gāzes, ūdensvadu un citu infrastruktūras objektu plānošana. Pastāv iespēja, ka ražošanas teritorijas tiktu izvietotas blakus rekreācijas un dzīvojamo ēku teritorijām, kas neizbēgami radītu paaugstinātu stresu un novestu pie dzīves vides kvalitātes pazemināšana.

Pašvaldībai bez šī plānošanas dokumenta īstenošanas apgrūtināta būtu sekojošu uz teritorijas attīstību attiecināmu darbību saskaņošana:

- uzsākt jebkuru zemesgabalu sadalīšanu, apvienošanu vai robežu pārkārtošanu;
- izstrādāt detaļos plānojumus atsevišķām teritorijas daļām;
- uzsākt būvprojektēšanu un būvniecību, kā arī esošo būvju renovāciju, rekonstrukciju un restaurāciju;
- uzsākt inženierkomunikāciju, ceļu un tiltu būvniecību,
- veikt teritorijas labiekārtošanu.

3.2. Vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas

Izvērtējot vides stāvokli teritorijās, kuras plānošanas dokuments īstenošana var būtiski ietekmēt, nozīmīgi ir sekojoši aspekti no vides aizsardzības viedokļa:

1) vides kvalitāte plānošanas teritorijā:

- pazemes, virszemes ūdeņu kvalitāte;
- gaisa kvalitāte;
- atkritumu apsaimniekošana u.c.,

2) vides stāvoklis īpaši aizsargājamās dabas teritorijās

3.2.1. Ūdeņu kvalitāte

Ņemot vērā teritorijas apdzīvojuma raksturu un saimnieciskās aktivitātes, noslodze uz virszemes un pazemes ūdeņiem vērtējama kā nebūtiska.

Pededze – lielākā ūdenstece Rugāju pagastā. Pededzes upe visā tās garumā ir iekļauta prioritāro zivju ūdeņu sarakstā. Pededzes upe kopumā tiek vērtēta kā vāji piesārņota un pēc antropogēnās ietekmes vērtējama kā maz ietekmēta. Pededzes sateces baseinā ir salīdzinoši neliels lauksaimniecības zemju īpatsvars – 37,3%, radot nelielu ietekmi. Kā pozitīvs faktors jāmin augstais mežu īpatsvars – 56%. Ūdens kvalitāte Pededzē neatbilst lašveidīgo zivju ūdeņiem izvirzītajām prasībām, jo normatīviem neatbilst bioķīmiskā skābekļa patēriņa vērtības, izšķīdušā skābekļa, amonija slāpekļa un kopējā fosfora koncentrācija.

Ūdens kvalitāti Pededzē raksturo - labi skābekļa apstākļi, nedaudz palielinātas bioķīmiskā skābekļa patēriņa vērtības, maza biogēnu koncentrācija, pēc bioloģiskajiem rādītājiem, upe vērtējama kā tīra līdz vāji ietekmēta.

Bolupe (Balupe) – Aiviekstes labā pieteka, ūdens kvalitāte neatbilst karpveidīgo zivju ūdeņiem izvirzītajām prasībām, jo normatīvus pārsniedz fosfora, amonija slāpekļa koncentrācija un bioķīmiskā

skābekļa patēriņa vērtības. Lauksaimniecības zemes veido 49,2% no sateces baseina, ietekmējot ūdens kvalitāti. Lielāku ietekmi rada piesārņojums no punktveida avotiem.

Balupi raksturo- slikti skābekļa apstākļi, liela organisko vielu un biogēnu koncentrācija, bioloģiskie parametri norāda uz nelielu piesārņojuma ietekmi, galvenie ūdens kvalitāti ietekmējošie faktori ir piesārņojums no lauksaimniecības platībām un punktveida avotiem.

Vārniene – Bolupes kreisā pieteka, atbilst vidēji piesārņotas upes statusam.

Neizmantoti un hermētiski nenoslēgti ūdens apgādes urbumi ir viens no potenciāli visbīstamākajiem pazemes ūdens piesārņošanas avotiem. Tas ir ļoti nozīmīgi Rugāju pagastā. Tā kā pazemes ūdens pieder zemes gabala īpašniekam, tad arī lēmums par ūdens ieguves turpmāko perspektīvu jāpieņem zemes īpašniekam, kura īpašumā ūdens apgādes urbums atrodas.

Izlemjot turpmāko katra konkrēta ūdens apgādes urbuma apsaimniekošanas kārtību, vērā ņemama: urbuma turpmākās izmantošanas perspektīva, urbuma tehniskais stāvoklis, urbuma atveres un stingra režīma aizsargjoslas sanitārais stāvoklis.

Pašlaik precīzs neizmantojamo urbumu skaits nav zināms, jo lielākā daļa no tiem pieder privātpašniekiem, daļa no urbumiem atrodas arī pie pamestām fermām. Šo urbumu apzināšana, kā arī nelietojamo urbumu tamponēšana ir uzskatāma par būtiskākajiem uzdevumiem turpmākajā laika periodā.

Rugāju pagastā 3 ciemos (Rugāju, Tikaiņu, Stradu) ir centralizēta ūdensapgāde (bez attīrīšanas) un centralizēta kanalizācijas sistēma (arī praktiski bez attīrīšanas).

Visi Rugāju ciemata notekūdeņi bez attīrīšanas nonāk Vārnienes upē, jo esošās notekūdeņu attīrīšanas ietaises nestrādā. Tāda pati situācija ir arī Tikaiņu un Stradu ciematos.

Tātad par virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanu var runāt tikai, ja tiek paredzēta attīrīšanas ietaišu izbūve visos trijos Rugāju pagasta ciemos.

3.2.2. Atkritumu apsaimniekošana

Sadzīves atkritumu apglabāšanai Rugāju pagastā agrāk tika izmantota atkritumu izgāztuve „Ilganči”, kura kopš 1998.gada ir slēgta, taču rekultivācija nav veikta pat līdz šim.

Tāpat kā visā valstī, pārejot uz reģiona izgāztuvēm, arī Rugāju pagastam aktuāla ir problēma ar nelegālām atkritumu deponēšanas vietām un vides piegružošanu.

3.3. Plānošanas īstenošanas ietekmes novērtējums dokumenta būtiskās uz vidi

Pašvaldības teritorijas plānojums ir nozīmīgs dokuments, kura realizācija atstāj ievērojamu ietekmi uz visas teritorijas attīstību, kā arī uz dabas un vides stāvokli pašvaldības teritorijā un tai piegulošajās teritorijās. No teritorijas plānojuma izstrādes kvalitātes lielā mērā ir atkarīga dabas vides un iedzīvotāju dzīves vides kvalitāte.

I Rugāju pagasta teritorijas plānojums izstrādāts ņemot vērā sekojošus teritorijas atļautās (plānotās) izmantošanas pamatprincipus:

- Rugāju pagasta teritorijas novietojums Balvu rajonā, šodienas sociāli ekonomiskā situācija Latgalē nosaka nepieciešamību

teritorijas plānojumā ietvert saimnieciskās aktivitātes veicinošus nosacījumus un nodrošināt teritorijas daudzfunkcionālas izmantošanas iespējas.

- Visplašākās iespējas izmantošanai tiek piedāvātas lauksaimniecībā izmantojamām zemēm - netiek ierobežotas zemju transformēšanas iespējas citos izmantošanas veidos (apbūvei, dīksaimniecību izveidei, apmežošanai), cik tālu tas nav pretrunā ar augstākstāvošo normatīvo aktu prasībām un nemazina apkārtējo nekustamo īpašumu vērtību.
- Mežu resursu izmantošanā pašvaldība nenosaka papildus nosacījumus esošajiem meža nozares likumdošanā ietvertajiem nosacījumiem.
- Tā kā nenoliedzama pagasta teritorijas vērtība ir ezeri un ūdenstece, plānojumā tiek noteikta īpaša pagasta attīstībai nozīmīga zona, nosakot specifiskākus izmantošanas nosacījumus. Īpašo nosacījumu mērķis – esošā apbūves blīvuma un izteiksmīgu skatu punktu uz ezeru virsmu saglabāšana, ainavas degradācijas nepieļaušana, īpašumu nepamatotas sadrumstalošanas ierobežošana. Ūdeņu apkārtni pirmām kārtām atļauts izmantot sabiedriskiem mērķiem, tūrisma un atpūtas objektu attīstībai. Lai saglabātu laukiem raksturīgo ainavu, jaunveidojamiem zemes īpašumiem pieļaujamā minimālā platība tiek noteikta.
- Pagasta teritorijā tiek atbalstīta jaunas apbūves attīstība, vienlaicīgi respektējot Latgales lauku apbūves raksturu un nepieļaujot nepārdomātu īpašumu sadrumstalošanu, nosakot minimālo nesadalāmo jaunveidojamas zemes vienības platību (0.3 ha) un iespēju uz vienas zemes vienības būvēt ne vairāk par vienu savrupmāju ar saimniecības ēkām vai viensētu.
- Pagasta teritorijā tuvākajos 12 gados netiek paredzēta jaunu blīva rakstura apbūves teritoriju izveide (jauni dzīvojamie ciemati u.tml.). Mājokļu sektora attīstībai kā piemērotākais apbūves veids Rugāju pagastā tiek ievērtēta viensētu/savrupmāju tipa apbūve.
- Ar ražošanu saistītu objektu attīstībai Rugāju pagastā primāri izmantojamas esošās padomju laika saimniecisko objektu (darbnīcas, fermas) teritorijas. Esošās būves nepieciešamības gadījumā paredzēts rekonstruēt un paplašināt. To pamato esošo saimnieciska rakstura objektu daudzums, izmantošanas intensitāte, nodrošinājums ar komunikācijām (elektība, ūdens), piekļūšanas iespējas.
- Esošo saimnieciska rakstura objektu paplašināšana nav atļauta ūdensobjektu aizsargjoslā. Jaunu objektu izbūve ūdensobjektu aizsargjoslā ir atļauta, ja tas tiek pamatots detālplānojumā.
- Rugāju ciema novietojums, pakalpojumu saņemšanas iespējas pamato Rugāju ciema kā nozīmīgākā vietējā aktivitāšu centra saglabāšanu un attīstību arī turpmākos 12 gadus.
- Rugāju pagasta inženiertīklu uzturēšanai, sakārtošanai un modernizācijai (ūdensapgādei, kanalizācijai) ir nepieciešami būtiskākie ieguldījumi.

II Notekūdeņu apjoma palielināšanās

Kaut arī šobrīd Latgales reģionā, arī Rugāju pagastā nav novērojama tendence palielināties iedzīvotāju skaitam, šis faktors ir nozīmīgs, lai

to ņemtu vērā paredzot izstrādāt jaunu notekūdeņu attīrīšanas ietaišu projektus. Šobrīd var uzskatīt, ka pagaidām problēmas ar notekūdeņu daudzuma palielināšanos nav sagaidāmas, galvenais ir nodrošināt esošā notekūdeņu daudzuma kvalitatīvu attīrīšanu, tādēļ plānojot teritoriju attīstību Rugāju pagasta ciemos liela nozīme ir esošo inženiertīklu rekonstrukcijai un sakārtošanai, kā arī jaunu ūdensvada un kanalizācijas tīklu izbūvei un uzturēšanai.

III Sadzīves un rūpniecības atkritumu daudzuma palielināšanās:

Var radīt negatīvus vides efektus gadījumos, kad atkritumi netiek pareizi apsaimniekoti. Tā kā saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” pašvaldība ir atbildīga par šo pakalpojumu organizēšanu savā teritorijā, tai ir tiesības pieņemt atbilstošus saistošos noteikumus šī procesa regulēšanai. Tā kā Rugāju pagastā nav atkritumu poligona vai izgāztuves, savāktie atkritumi tiek nodoti apsaimniekotājiem, kas tos izved no pagasta.

IV Gaisa kvalitātes pasliktināšanās:

Iespējama palielinoties apbūves intensitātei un paaugstinoties transporta plūsmai pagastā.

Rugāju pagastā netiek paredzēta jaunu ražošanas teritoriju izveide, tikai jau esošo sakārtošana, arī pārbūve. Nav paredzēta ražošanas teritoriju paplašināšanās ciemu centros.

Attiecībā uz ražošanas uzņēmumu izvietojumu Rugāju pagasta teritorijā svarīgi ir veikt to ietekmes uz vidi novērtējumu, jeb sākotnējo izvērtējumu saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un pieļaujot tikai tādu ražošanas uzņēmumu būvi, kas neatstāj būtisku ietekmi uz apkārtējo vidi.

V Tūrisma un apmeklējumu pieaugums:

Palielina kontaktu biežumu ar retajām un aizsargājamām sugām. Zināmu negatīvu efektu piešķir fakts, ka tūrisma mērķis nereti ir apmeklēt tieši reto sugu dzīvotnes. Šajā gadījumā pašvaldībai nepieciešams regulēt īpaši aizsargājamo teritoriju apmeklējumu, kā arī gādāt par atbilstošas infrastruktūras (t.i. apmeklētāju taku, celiņu, nožogojumu) uzturēšanas vides saglabāšanai.

Galvenie elementi no ietekmes uz vidi samazināšanas viedokļa, ko iespējams kontrolēt izstrādājot pašvaldības teritorijas plānojumu, ir likumdošanā izvirzīto prasību ievērošana.

Rugāju pagasta teritorijas plānojumā nav paredzētas liela mēroga saimnieciskās aktivitātes. Tas vairāk ir vērsts uz esošās situācijas analīzi un saglabāšanu. Pagasta attīstības politika vērsta uz dabas resursu un unikālās vides saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, kā vienu no nozīmīgākajiem pagasta attīstības potenciāliem. Teritorijas plānojums paredz maksimāli saglabāt dabas teritorijas.

Lai nepieļautu vides piesārņošanu vai kvalitātes pasliktināšanos, veidojot apdzīvojuma struktūru pagastā, ir būtiski pieturēties pie likumdošanā un teritorijas plānojumā izvirzītajiem nosacījumiem, kā arī ņemt vērā attiecīgos izstrādātos vides politikas dokumentus.

Kopumā var uzskatīt, ka izstrādājot Rugāju pagasta teritorijas

plānojumu, galvenās vides politikas pamatnostādnes, kā arī vides un dabas aizsardzības normatīvi tiek ievēroti. No vides un dabas aizsardzības viedokļa nozīmīgākie no tiem ir normatīvi, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanu, kā arī normatīvi, kas nosaka aizsargjoslu ievērošanas nepieciešamību noteiktajās teritorijās.

Izvēloties „0” alternatīvu – t.i. neīstenot Rugāju pagasta teritorijas plānojumu, paredzams, ka vides kvalitāte pazemināsies.

3.4. Risinājumi, lai novērstu vai samazinātu dokumenta iespējamo īstenošanas ietekmi uz vidi

plānošanas un tā alternatīvu būtisko

I Teritoriju izmantošana īpaši aizsargājamās teritorijās

Teritorijas izmantošanai jānotiek atbilstoši normatīviem aktiem: MK noteikumiem Nr.212 "Noteikumi par dabas liegumiem" un Nr.415 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (22.07.2003.) ar grozījumiem 26.10.2004. (MK not.Nr.898), "Pededzes lejteces" dabas aizsardzības plānam, individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem un LR MK noteikumiem Nr.45 "Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi" (2001.).

II Atkritumu apsaimniekošana

Lai atrisinātu ar atkritumu apsaimniekošanu saistītās problēmas Rugāju pagastā, būtu jāparedz:

- izveidot atkritumu īslaicīgas uzglabāšanas, šķirošanas un pirmapstrādes vietas, tai skaitā arī atkritumu kompostēšanu, ekonomiski un teritoriāli piemērotos centros;
- rekultivēt „Ilganču” izgāztuvi;
- iesaistīt sadzīves atkritumu centralizētā savākšanā pēc iespējas visus atkritumu ražotājus;
- pēc iespējas vairāk atkritumu pārstrādāt, izmantojot tos kā otrreizējās izejvielas;
- aktivizēt organisko atkritumu kompostēšanu;
- veicināt sabiedrības izglītošanu vides aizsardzības un atkritumu apsaimniekošanas jautājumos.

II Inženiertīkli

Kā galveno uzdevumu Rugāju pagastā var minēt ūdenssaimniecības sistēmu rekonstrukcijas veikšana, lai vidē novadīto notekūdeņu attīrīšanas pakāpe atbilstu normatīvām prasībām un piesārņojošo vielu apjoms būtiski samazinātos, kā arī:

- bez attīrīšanas novadāmo notekūdeņu apjomu samazināšana,
- notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības uzlabošana,
- instrumentālas notekūdeņu apjoma uzskaites ieviešana,
- jaunu attīrīšanas ietaišu būvniecība, esošo rekonstrukcija un kanalizācijas tīklu sakārtošana,
- attīrīšanas ietaišu apsaimniekošana ievērojot to ekspluatācijas tehnoloģiskos režīmus.

Izpildot augstāk minētos uzdevumus, Vārnienes upē, Teterupē un novadgrāvī nonāks pēc RVP noteiktajām prasībām attīrīti Rugāju, Tikaiņu un Stradu ciematu kanalizācijas notekūdeņi. Tādējādi tiks samazināta piesārņojuma slodze Daugavas baseinam.

III Aizsargjoslas

Rugāju pagasta teritorijas plānojumā noteiktas aizsargjoslas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem (likumu "Aizsargjoslu likums"), atbilstošajām aizsargjoslu noteikšanas metodikām un citiem

normatīvajiem aktiem, kas regulē aizsargjoslas. Rugāju pagasta teritorijā tiek izdalīti sekojoši aizsargjoslu veidi:

- a. vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas;
- b. ekspluatācijas aizsargjoslas;
- c. sanitārās aizsargjoslas;
- d. citas aizsargjoslas, ja tādas paredz likums.

Saskaņā ar „Aizsargjoslu likumu” ir noteiktas sekojošas aizsargjoslas:

Ūdenstilpēm:

Kalnis (119,5 ha), Lazdags (148,1 ha) - 300 m aizsargjosla,

Ilganču ezers (26,6 ha) - 100 m aizsargjosla,

Pokratas ezers (10,5 ha), Boževas ezers (22,6 ha) - 50 m.

Pārējām ūdenstilpēm noteikta 10m aizsargjosla,

Ūdenstecēm:

Bolupei (82 km), Vārnienei (50km) – 100 m aizsargjosla,

Dūrupei (12 km), Teterupei (23 km), Sudarbei (22 km), Pokratenai (20 km), Palaciņai (13 km) - 50 m aizsargjosla.

Pārējām mazajām upēm noteikta 10m aizsargjosla.

Rugāju pagasta teritorijā tiek noteiktas visu veidu aizsargjoslas, ko nosaka „Aizsargjoslu likums”. Teritorijas plānojumā, sadaļā par aizsargjoslām, likuma prasības principā tiek ievērotas. Aizsargjoslas sadalītas pa to veidiem.

Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem un teritorijām, kas ir nozīmīgas no vides un dabas resursu aizsardzības un racionālas izmantošanas viedokļa. To galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās darbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas.

Nosakot aizsargjoslas, ņemti vērā arī 1998. gada MK noteikumi Nr. 284 – „Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika”.

IV Detālplānojumi

Rugāju pagasta teritorijas plānojumā noteiktas teritorijas, kurām jāizstrādā detālplānojumi:

- Apbūves teritorijām, kas atrodas īpaši aizsargājamo dabas liegumu un pieminekļu teritorijās.
- Lauksaimniecībā vai mežsaimniecībā izmantojamo zemju sadalīšana mazākos gabalos par 10 ha, ar nodomu transformēt dzīvojamās, sabiedriskās, ražošanas vai darījuma apbūves teritorijās.
- Teritorijām, kurām pašvaldība ir noteikusi ar atsevišķu lēmumu.
- Teritorijām, kuras ir noteiktas Latvijas valsts normatīvajos aktos.
- kompleksai teritorijas apbūvei, paredzot satiksmes infrastruktūru, inženierkomunikāciju un citu infrastruktūru izbūvi;
- ja objektam saskaņā ar likumu “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” ir izsniegts kompetentās institūcijas atzinums par paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumu;

- ugunsbīstamam un sprādzienbīstamam objektam, kā arī objektam, kurā lieto, ražo vai glabā bīstamās ķīmiskās vai radioaktīvās vielas vai bīstamos ķīmiskos produktus, vai apsaimnieko bīstamos atkritumus, kas var izraisīt rūpniecisko avāriju;
- virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu teritorijās;
- teritorijās, kurās paredzēta meža zemes vai lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācija par apbūves teritoriju².

V Šeit jāmin arī projekti, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanu Rugāju pagastā:

1) Projekts “Lubāna mitrāja kompleksa vides apsaimniekošana, Latvija”

2003.gada 1. novembrī uzsākts ES “LIFE” programmas apstiprinātais projekts “Lubāna mitrāja kompleksa vides apsaimniekošana, Latvija”. Šis ir viens no lielākajiem projektiem Latvijā gan finansējuma, gan aptvertās teritorijas ziņā, gan arī tāpēc, ka projekta ieviešanā ir iesaistītas daudzas pašvaldības – Madonas rajona padome kā projekta iesniedzēja un sadarbības partneri – Rēzeknes rajona padome, astoņas Lubāna mitrāja kompleksā esošās pašvaldības - Gaigalavas, Nagļu, Bērzpils, Barkavas, Rugāju, Ošupes, Indrānu un Lazdukalna pagasta padomes, Teiču dabas rezervāts, Aiviekstes meliorācijas sistēmu valsts pārvalde. Projekta kopējais finansējuma apjoms ir 1, 346 208 EUR, no tā Eiropas “LIFE” programmas finansējums ir 969 270 EUR, pašu finansējums 376 938 EUR, kā līdzfinansētāji ir Latvijas Vides aizsardzības fonds un Zivju fonds.

Lubāna mitrāja teritorijā atrodas 10 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un 3 starptautiski nozīmīgas putnu vietas (65% no Lubāna mitrāja kompleksa teritorijas), no kurām 2 ietilpst Rugāju pagasta teritorijā: Lagažas-Šnitku purvs un Pededzes lejtece. Lubāna mitrāja komplekss ir atzīts kā starptautiski nozīmīgs mitrājs – Ramsāres konvencijas vieta. Projekta mērķis ir izveidot pastāvīgu un efektīvu mitrāja apsaimniekošanas struktūru, ierobežot Eiropas nozīmes biotopu degradāciju un izzušanu, uzlabot īpaši aizsargājamo putnu un ūdensputnu dzīves vidi, kā arī organizēt ūdens līmeņa uzraudzību un ieinteresēt sabiedrību dabas aizsardzības pasākumu realizēšanā.

Viena no projekta daļām ir sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumi. Apsaimniekošanas prioritātes ir 1) sugas un biotopi, kuri ir apdraudēti un iekļauti Eiropā apdraudēto sugu un biotopu sarakstos; 2) īpaši aizsargājamās sugas un biotopi, kuru

² 6. Platībās, kas ir mazākas par 0,1 ha, vienā viensētā ar saimniecības ēkām par zemes transformāciju neuzskata šādas darbības:

6.1. ceļu ierīkošana saimniecības vajadzībām;

6.2. būvniecība (izņemot būvniecību meliorētajās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs);

6.3. ūdenstilpju ierīkošana (izņemot ūdenstilpju ierīkošanu meliorētajās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs)

MK noteikumi Nr.619 (20.07.2004.) „Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamu zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas”

Rugāju pagasta vides pārskats

saglabāšanā Lubāna mitrājam ir globāla nozīme; 3) sugas ar īpašu tautsaimniecisko nozīmi reģionā; 4) sugas un biotopi, kuru apsaimniekošanas metodika ir aprobēta un ir zināms kā sasniegt mērķi.

2) Projekts „Latvijas palieņu pļavu atjaunošana ES prioritāro sugu un biotopu saglabāšanai” Iesniedzējs – Latvijas Dabas fonds, projekta darbības laiks – 2004. gada oktobris – 2008. gada jūnijs, kopējā projekta summa 1 600 366 EUR, t.sk. 71,5% EK līdzfinansējums.

Projekta mērķis – atjaunot un apsaimniekot bioloģiski vērtīgākās un apdraudētākās palieņu pļavas Latvijā.

Projekta darbības vietas - Rugāju pagastā arī Pededzes lejtece (ietilpst dabas liegumā „Pededzes lejtece”),

Galvenās paredzētās darbības:

- Izveidot datu bāzi par projekta teritorijā esošajiem zemes īpašniekiem;
- Apkopot un analizēt esošo informāciju par palieņu apsaimniekošanu;
- Kartēt ES nozīmes biotopus;
- Izstrādāt dabas aizsardzības plānus (13 jaunus, 2 atjaunot);
- Apmācīt zemes īpašniekus ES atbalsta maksājumu par zālāju apsaimniekošanu saņemšanai;
- Atjaunot pļavas – cirst krūmus, pļaut zāli;
- Izgatavot un izvietot informatīvos standus;
- Izdot rokasgrāmatu par zālāju apsaimniekošanu.

Apsaimniekojamo platību atrašanās vietas un platības tiks precizētas, papildus izvērtējot dabiskās vērtības, kā arī ņemot vērā zemes īpašnieku vai lietotāju ieinteresētību un iespējas. Abiem dabas liegumiem šāgada laikā paredzēts izstrādāt Dabas aizsardzības plānus. Tajos precīzi tiks apzinātas teritoriju dabas vērtības un sniegti ieteikumi to saglabāšanai. Projekta izpildītājs ir Latvijas Dabas fonds.

4. Plānošanas dokumenta iespējamās alternatīvas

4.1. Alternatīvu izvēles pamatojums Izanalizējot Rugāju pagasta teritorijas esošo izmantošanu un salīdzinot to ar plānoto teritorijas izmantošanu, tiek piedāvāts alternatīvais variants – **“nulles” variants** t.i. – izstrādātais teritorijas plānojums netiek realizēts.

Kopumā izstrādātais Rugāju pagasta teritorijas plānojums nosaka racionālas un teritoriju izmantošanai drošas izmantošanas priekšnoteikumus un esošo dabas resursu saglabāšanu. „Nulles” varianta realizēšanas gadījumā netiktu veidoti priekšnoteikumi dabas aizsardzības pasākumu realizēšanai. Šajā gadījumā attīstības procesi Rugāju pagastā var ieviest nepārdomātus risinājumus, haotisku attīstību, vides problēmu saasināšanos. Netiks sasniegti mērķi, kas tika izvirzīti, izstrādājot Rugāju pagasta teritorijas plānojumu. Ņemot vērā pašreizējos ekonomiskās attīstības rādītājus un iedzīvotāju skaita dinamiku domājams, ka tuvākajos gados pagastā nav paredzama ļoti intensīva apbūves vai saimnieciskās darbības attīstība. Pie tam var prognozēt, ka neliela apjoma uzņēmumi un ražotnes, ja tādas attīstīsies, veidosies galvenokārt esošo

ciemu robežās, izmantojot jau esošo infrastruktūru. Nav paredzams, ka perspektīvā paredzamā būvniecība varētu radīt draudus dzīvās dabas daudzveidībai un aizsargājamām dabas teritorijām.

4.2. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Izstrādājot Rugāju pagasta teritorijas plānojumu, netiek paredzēts, ka īstenojot plānošanas dokumentu – t.i. Rugāju pagasta teritorijas plānojumu tiks negatīvi ietekmētas *Natura 2000* teritorijas, tādēļ arī kompensējošie pasākumi nav nepieciešami.

Iespējamie kompensēšanas pasākumi tiek apzināti, konsultējoties ar Dabas aizsardzības pārvaldi, un nosakāmi saskaņā ar likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.³ Kompensācijas pasākumos var ietilpt:

- biotopa izveidošana no jauna kādā jaunā vai paplašinātā teritorijā, ko paredzēts iekļaut *Natura 2000* tīklā;
- biotopa uzlabošana attiecīgās teritorijas daļā vai citā *Natura 2000* teritorijā, proporcionāli projekta radītajiem zaudējumiem;
- izņēmuma gadījumos – jaunas teritorijas ierosināšana saskaņā ar Biotopu direktīvu.⁴

Saskaņā ar teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu dabas liegumos („Pededzes lejtece” un “Pokratas ezers”) tiek paredzētas tūrisma un rekreācijas teritorijas.

Pirms jebkādas tūrisma infrastruktūras veidošanas dabas liegumu teritorijā (arī skatu torņa ierīkošanas) šīs darbības nepieciešams saskaņot ar reģionālo vides pārvaldi un veikt īpaši aizsargājamo dabas vērtību inventarizāciju. Taču jāņem vērā, ka tikai pēc dabas aizsardzības plāna izstrādes („Pokratas ezers”) vai aktualizēšanas („Pededzes lejtece”) un jaunu individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu izstrādes varēs spriest par šādu darbības iespējamību dabas lieguma teritorijā

Paredzams, ka izpildot šos nosacījumus, paredzētās tūrisma un rekreācijas aktiitātes neatstās negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

4.3. Iespējamā pārrobežu ietekme

Rugāju pagasts atrodas Austrumlatvijas zemienē, Balvu rajonā, kurš robežojas ar Gulbenes, Alūksnes, Rēzeknes, Kārsavas un Madonas rajoniem, kā arī ar Krieviju.

Rugāju pagastam nav robežu ar kādu citu valsti.

Plānojot teritorijas izmantošanu Rugāju pagasta teritorijas plānojumā, pagaidām netiek paredzēta tādu ražošanas zonu izveide, kurās kā atļautā izmantošana minēta valstiski nozīmīgu, lielu rūpniecisku objektu būvniecība. Ja teritorijas plānojuma darbības laikā tiks plānota nozīmīga rūpniecības uzņēmuma būve, tad jāņem vērā, ka likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. pielikumā ir norādītas darbības, kuriem ir jāveic ietekmes uz vidi izvērtējums un 2. pielikumā ir norādītas darbības, kurām nepieciešams veikt sākotnējo izvērtējumu. Saskaņā ar šo likumu tiks izvērtētas paredzētās

³ Saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” X daļas 43. pantu „paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) tīklam”.

⁴ VidM Dabas aizsardzības departaments, 2004., *Natura 2000* teritoriju tīkla apsaimniekošana. Biotopu direktīvas 92/43/EEK 6/ panta nosacījumi).

darbības ietekmes uz apkārtējo vidi (paredzētās darbības izraisītas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē, kuras ietekmē vai var ietekmēt cilvēku, viņa veselību un drošību, kā arī floru, faunu, bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu, materiālās vērtības, kultūras un dabas mantojumu un visu minēto jomu mijiedarbību), kā arī uz blakus teritorijām. Ražošanas uzņēmumu būvniecība, par kurām pēc IVN procedūras veikšanas tiks konstatēts, ka to darbība var radīt būtiskas pārrobežu ietekmes, visticamāk netiks realizēta.

Līdz ar to arī nav paredzama šādu ražotņu iespējamā pārrobežu ietekme ar piesārņojošo vielu emisijām atmosfērā.

Rugāju pagasta upes (Vārniene un Teterupe), kurās šobrīd tiek novadīti neattīrīti notekūdeņi nav saistītas ar kaimiņu valstīm, tādēļ arī šajā gadījumā nevar runāt par pārrobežu ietekmi.

4.4. Monitoringa pasākumi

Monitoringu veic ar nolūku konstatēt teritorijas plānojuma tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, kā arī, lai nepieciešamības gadījumā, izstrādātu teritorijas plānojuma grozījumus. Monitoringu veic izmantojot valsts statistikas datu bāzes, salīdzinot vēsturiskos un aktuālos datus par pārskata teritoriju, kā arī aizsargājamo teritoriju monitoringa datus, ja tādi ir pieejami.

Lai izvērtētu plānošanas dokumenta – t.i. Rugāju pagasta teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringu teritorijā nav paredzēts realizēt kādus īpašus pasākumus.

Monitoringa pasākumi vides kvalitātei Rugāju pagastā veicami saskaņā ar valsts monitoringa pasākumiem, ja līdz ar jaunas vides nacionālās monitoringa programmas izstrādi, tādi tiks izveidoti arī Rugāju pagasta teritorijā⁵. Vides stāvokļa uzraudzību veic attiecīgās valsts institūcijas.

⁵ LR likums "Par vides aizsardzību" definē, ka vides monitorings ir sistemātiski vides stāvokļa un piesārņojuma emisiju vai populāciju un sugu novērojumi, mērījumi un aprēķini, kas nepieciešami vides stāvokļa vērtējumam, vides politikas izstrādāšanai un vides un dabas aizsardzības pasākumu plānošanai, kā arī to efektivitātes kontrolei. Vides nacionālā monitoringa programma paredz novērojumus, lai konstatētu gaisa un ūdens kvalitātes izmaiņas, dabas resursu izmaiņu tendences, kā arī saglabātu mūsu teritorijai raksturīgās ainavas, augu un dzīvnieku sugas un to veido piecas daļas gaisa un klimatu pārmaiņu monitoringa daļa, ūdeņu monitoringa daļa, bioloģiskās daudzveidības monitoringa daļa, sauszemes vides un tās komponentu monitoringa daļa, ģeoloģisko procesu monitoringa daļa.

5. Kopsavilkums

Vides pārskats sagatavots saskaņā ar 23.03.2004. noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Šie noteikumi nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.

Rugāju pagasta teritorijas plānojuma izstrādes uzdevums ir noteikt vispiemērotāko Rugāju pagasta teritorijas izmantošanu, saskaņojot valsts, pašvaldības, vietējo iedzīvotāju un zemes īpašnieku intereses ar mērķi:

- nodrošināt pagasta līdzsvarotu attīstītību,
- paaugstināt Rugāju pagasta teritorijas pievilcību vietējo iedzīvotāju, esošo un potenciālo uzņēmēju acīs,
- veidot pievilcīgu uzņēmējdarbības un investīciju vidi.

Rugāju pagasta teritorijas plānojums sastāv no sekojošām daļām:

- „Paskaidrojuma raksts”
- „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”;
- „Pārskata par teritorijas plānojuma izstrādi”
- „Grafiskā daļa”

Rugāju pagasta teritorijas plānojuma vides aizsardzības mērķis ir risināt Rugāju pagastam nozīmīgas vides problēmas ar plānojuma palīdzību, veicināt bioloģisko daudzveidību (dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu labvēlīgu aizsardzības statusu), saglabājot vai atjaunojot noteiktiem biotopiem un sugām „Labvēlīgu aizsardzības statusu” (saskaņā ar biotopu direktīvas 92/43/EEK 6.panta nosacījumiem) Natura 2000 teritoriju kontekstā, ņemot vērā ekonomiskās, sociālās, kultūras un reģionālās prasības, kā līdzekli ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai, t.i., bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu dabas aizsardzības plānu izstrādē, lauksaimniecības attīstību, ainavu saglabāšanas un kopšanas iespējas.

Rugāju pagasts atrodas Balvu rajonā, un ir nozīmīgs ar to, ka tajā atrodas 3 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – trīs dabas liegumi, kuri ir noteikti kā Eiropas nozīmes aizsargājamie dabas objekti – Natura 2000.

Rugāju pagasta teritorijas plānojumā raksturota pagasta teritorijas pašreizējā izmantošana, attīstības priekšlikumi un izvirzīti noteikumi apbūvei un saimnieciskajai darbībai. Tā kā daļu no Rugāju pagasta aizņem Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, tādēļ plānojuma izstrādāšanai bija jāievēro aizsargājamo teritoriju likumdošana. Pastāvošā likumdošana nosaka ierobežotu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanu, tādējādi plānojumā tiek minētas un raksturotas šīs ierobežotās teritorijas, kā arī attiecīgie likumdošanas normatīvie akti.

Rugāju pagasta esošā vides stāvokļa raksturojums:

- ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmai Rugāju pagastā nepieciešams veikt nozīmīgus rekonstrukcijas pasākumus;
- piesārņojošās vielas atmosfērā nokļūst no divu tipu izmetes avotiem – mobilajiem avotiem, resp., visu veidu transporta, un stacionārajiem – uzņēmumos izmantotajām tehnoloģijām. Rugāju pagastā piesārņojošo vielu emisiju apjoma lielāko daļu veido emisijas no nelielām katlu mājām un kokapstrādes ražotnēm;

Rugāju pagasta esošo vides stāvokli teritorijās, kuru var ietekmēt plānošanas dokuments – t.i. Rugāju pagasta teritorijas plānojums, var uzskatīt par apmierinošu.

Realizējot teritorijas plānojumā minētos pasākumus attiecībā uz Rugāju pagasta attīstību viennozīmīgi ir skaidrs, ka teritorijas plānojuma īstenošana neatstās nelabvēlīgu ietekmi uz apkārtējo vidi, t.sk. arī uz cilvēkiem un viņu veselību.

Rugāju pagasta vides pārskats

Saskaņā ar Rugāju pagasta teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu, lai novērstu vai samazinātu tā īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos tiek paredzēti nosacījumi atsevišķu teritoriju izmantošanai – teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī izvirzīti nosacījumi īpaši aizsargājamo teritoriju aizsardzībai un apsaimniekošanai.

Ietekmes uz vidi samazināšanai Rugāju pagasta teritorijas plānojumā tiek noteiktas dažādas aizsargjoslas atbilstoši LR „Aizsargjoslu likumam”. Tās aizsargā dažādus objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, kā arī pasargā vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes. Noteiktas arī virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas, aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām u.c.

Teritorijas plānojuma risinājumiem netiek piedāvāti alternatīvie varianti. Izstrādājot Rugāju pagasta teritorijas plānojumu, netiek paredzēts, ka īstenojot plānošanas dokumentu – t.i. Rugāju pagasta teritorijas plānojumu tiks negatīvi ietekmētas *Natura 2000* teritorijas, un tādēļ arī kompensējošie pasākumi nav nepieciešami.

Saistībā ar plānošanas dokumenta – Rugāju pagasta teritorijas plānojuma īstenošanu nav paredzamas pārrobežu ietekmes.

Veicot Rugāju pagasta teritorijas plānojuma stratēģisko novērtējumu, tika lietoti pamatprincipi: stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, t.i., vides pārskats, kā arī stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums tika gatavots paralēli Rugāju pagasta teritorijas plānojuma 1. redakcijas izstrādei un metodes: informācijas analīze, diskusijas, intervijas, salīdzinošā analīze.

Lai izvērtētu plānošanas dokumenta – t.i. Rugāju pagasta teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringu teritorijā nav paredzēts realizēt kādus īpašus pasākumus. Vides stāvokļa novērošanai paredzēts izmantot monitoringa punktus saskaņā ar vides nacionālā monitoringa programmu.

Kopumā jāsecina, ka Rugāju pagasta teritorijas plānojumā ir ievērota pastāvošā vides likumdošana, un tiek ievēroti noteikumi, kas galvenokārt saistīti ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un aizsargjoslām. Galvenie Rugāju pagasta teritorijas attīstības uzdevumi ir veicināt ekonomisko attīstību, celt iedzīvotāju labklājības līmeni, uzlabot satiksmes un komunikācijas iespējas, kā arī saglabāt un attīstīt dabas vidi.

Izmantotā literatūra

1. Nacionālais vides politikas plāns 2004.-2008., Rīga, 2003.
2. Rugāju pagasta teritorijas plānojums, 1.redakcija.
3. Meža valsts reģistra datu bāze.
4. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras datu bāze.
5. Ramsāres konvencija par starptautiskās nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi, Ramsāre, Irāna,1971.
6. UNESCO konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, Parīze, 1972.
7. Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību, Berne, 1979.
8. Riodežaneiro konvencija par bioloģisko daudzveidību, Riodežaneiro, 1992.
9. Bonnas konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību,1979.
10. Padomes Direktīva 79/409/EEK „Par savvaļas putnu aizsardzību”, Eiropas kopienu padome, 1979.
11. Padomes direktīva 97/11/EEK kura precizē un papildina direktīvu 79/409/EEK „Par savvaļas putnu aizsardzību”, Eiropas kopienu padome, 1997.
12. Padomes direktīva 92/43/EEK „Par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, Eiropas kopienu padome, 1992.
13. Teritorijas plānošanas likums.
14. Aizsargjoslu likums.
15. Sugu un biotopu aizsardzības likums.
16. Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”.
17. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”
18. Likums par pašvaldībām.
19. MK noteikumi Nr. 87 „Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi”.
20. MK noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.
21. MK noteikumi Nr. 883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”.
22. MK noteikumi Nr. 415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritorijām” (grozījumi 26.10.2004.).
23. MK noteikumi Nr. 175 „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem”.
24. MK noteikumi Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem”(grozījumi 30.11.2004.).
25. MK noteikumi Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”.
26. MK noteikumi Nr. 284 „Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika”.
27. MK noteikumi Nr. 483. „Piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība”.
28. MK noteikumi Nr.619 “Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamo zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas”.
29. MK noteikumi Nr.240 „Dabas lieguma „Pededzes lejtece” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.
30. MK noteikumi Nr.43 „Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika”.
31. Dabas lieguma „Pededzes lejtece” dabas aizsardzības plāns. Latvijas dabas fonds, 2002.